

ТЕОДОР ТРАЯНОВ

ПАНТЕОН

chitanka.info

ПОСВЕЩЕНИЕ

*Възлез към лири чудотворни,
отдай им своя дух сувор,
с възторг, талази непокорни,
с привет, наситен от любов!
И там, пред образите смели
на горди, славни имена,
сложи и своите имортели
от мечове и знамена!*

*Целувай крепките десници,
затулящи разбита гръд,
където буреносни жици
звучат между живот и смърт!
Благоговейно ти се вгледай
в певци без укор и без страх,
узнай що значи бран, победа
и святост на божествен грях!*

*Ще разбереш тогаз що значи
герой и героичен нрав,
защо човек от радост плаче
пред всеки подвиг величав,
ще слушаш някой крал тревожен
да шепне, горд и вдъхновен,
че вожд е само, който може
да служи другому смирен!*

*Ще чуеш от любима лира,
че всяка земна красота
от извор на скръбта извира,
от всяка болка на света,*

*че всеки трепет на сърцето
не е изгубен мъртъв знак,
а горе там, над битието,
чрез теб ще заживее пак!*

*Гадай смирен по лаври строги
завета мрачен и велик,
че само тоз ще види Бога,
що носи вечния му лик,
че той, пропит с любов трагична,
с престол дарява всеки роб
и в своята вечност серафична
издига земния му гроб!*

*Узнай чрез музи вдъхновени
блаженството на своята кръв,
че всяка жертва е свещена,
щом в нея сам повярваш пръв,
че някога тълпа пияна
ще хули смъртния ти час,
но ти ще чуеш вик: Осанна! —
макар един-единствен глас!*

КЪМ ПОЕТА

*Певецо горд, не казваш нито име,
ни род и кръв, ни своя път свещен,
но аз познах речта неумолима
на дух могъщ, за бран и власт роден.
Познах те аз по царственото чело,
по знаците на всички небеса,
по твоя меч, заграбил в битви смели
съкровища от скрити чудеса;
познах те аз по твоя ръст железен,
по взора твърд, пропит от гняв и жал,
по герба горд, от бурите извезан,
по твоя лик от ада обгорял.*

*Не идеш ли със обичта велика
и с химните на нейното море,
и с горестта, която скритом блика,
че някой враг, сразен от тебе, мре;
не носиш ли заветите лъчисти,
че всеки бог се ражда в красота,
че всеки сън и всяка песен чиста
победа са над злото и смъртта;
не криеш ли в сърцето си нетленно
божествен хлад и пламенен копнеж,
не идеш ли с готовност съкровена —
греха на друг самин да понесеш?*

*Не казваш ти, кой хули твойто име,
кой с робски рев кръстосва път свещен,
кой лочи с бяс кръвта неукротима
на вожд и маг, от своя род ранен;
не казваш ти за своята участ горка*

*да виждаш сам сред хиляди слепци,
под мълнии да бъдеш стража зорка
при одъра на живи мъртвци,
да бъдеш на стихиите огнище,
да мръзнеш сам в тъмната околовръст,
да любиш вси измъчени и нищи,
а с присмех те да блъскат твоя кръст.*

*Прости и днес, о първенец обичан,
у всяки враг познай изгубен брат,
бъди със нас — едно и пак различен,
и чужд и свой, грядущ и непознат!
Сам Господ Бог помаза твойта лира,
с която ти живота покори,
на чийто трон днес любовта умира
и гибелта над пътя ѝ цари!
Велики са словата вдъхновени,
с които кръст си носил и живял,
велико е блаженството смирене
самин да бдиши над земната печал!*

КЪМ КРАСОТА

*Кралице вечна на ефира,
жестока, жива красота,
към тебе своя поглед спира
смирено всяка нищета?
Самата мисъл рабски тръпне
пред твоя строг свещен закон,
пред твоите тайни недостъпни,
пред твоя съдбоносен трон!*

*Не е ли твоята хармония
в небитието трепет жив,
не са ли твойте небосклони
смъртта на хаоса бурлив!
Из твойта необятност строга
кога животът възгоря?
Не си ли мисълта на Бога,
не си ли земната сестра!*

*Самият ли мироосновател,
ревнив, простря над теб ръка,
и скри от земния гадател
на твойта вечна власт лика?
Кой жаден сън след теб не броди,
чие сърце не те зове,
лъчът не си ли, който води
към гибел всички богове?*

*Над безконечни океани,
отвъд небесния живот,
отмерваш ты със знаци странни
на векове спокойний ход,*

*и само корабите смели
на някой крал и маг сърцат
достигат страшните предели
на твоя омагьосан свят.*

*Що значи вечното проклятие
за този, който те съзре,
когато в твойто име свято
готов е всеки миг да мре!
И там, де в твойте песнопения
самата вечност се руши,
загиват с химни вдъхновени
велики пламенни души!*

*И в таз божествена трагедия
смъртта стои зад твоя щит,
героите, дошли в победи,
умиращи възкръсват в мит!
Надгробен танц на херувими
прославя тяхните дела,
а ти с любов неуловима
целуваш мъртвите чела!*

КЪМ МЕЧЕНОСЕЦА

*Върви към оня мир вълшебен,
де земни струни не звучат,
а сянките на род изтребен
над своите гробници мълчат!
Пред стъпките, които никой
не би посмял да доближи,
отслужвай таинство велико,
за вярност клетва положи!*

*И възжелал съдба еднаква,
vasal na Boga ostani,
последен лаврите очаквай,
но пръв към страшний съд тръгни!
Благослови часа, когато
ще спреш против света самин,
и род, погълнат от земята,
ще бди над своя верен син!*

*Ще бди безсмъртната династия
на вдъхновени първенци,
сърца на вулканични страсти,
на цели светове творци!
И всякой миг ще ти разказва
за някой дързък Прометей,
за майчината земна пазва,
кърмила звездочел Орфей!*

*И можеш ли стоя спокоен
с туй гордо пламенно сърце,
с тоз поглед на помазан воин,
и с тоя божи меч в ръце?*

*Не си ли оня дух, комуто
звезда урече тежка бран
и който вечно ще се лута
от богове за страж избран!*

*Побързай тук, боец препасан,
в гърди с неудържим пожар!
Човекът в бран е най-прекрасен,
живота си обрекъл в дар!
Изтеглил меча си огромен,
навлез в безкрайния въртоп
и знай, врагът е вероломен,
съратникът — опасен роб!*

*Владей над бойните полета,
с любов и ярост окрилен,
че глутница, от стръв обзета,
държи самото слънце в плен!
И паднеши ли, в предсмъртна жажда,
със своята кръв се причасти,
с по-твърда броня се преражда
живот, що гръм го освети!*

НА ВЕНЩЕНОСЕЦА

*Пристъпваш ти под тежки лаври,
синът на своята страна,
гърмят ликуващи литаври,
пращят победни знамена!*

*Поглеждаш тих, грядущ и мъдър,
самин за себе си закон,
блести под лоба среброкъдър
избистрен твоят небосклон!*

*Днес под съня ти многогранен
един народ се подслони,
и търси в погледа ти странен
забравата за тежки дни!*

*Тук всички клетвата ще сторят,
що в знаме си издигнал ти,
а тихо на сърцата хорът
ще шепне: Татко наш, прости!*

*Пред първенеца си помазан
днес плаче всякой прероден,
и цял един живот разказан
раздипля своя път свещен!
Възкръсва песента могъща,
всемира дето е горял,
но скрито споменът разгръща
странйци на самотна жал!*

*Морета с бури непознати,
е цепил твоят кораб твърд,
макар изпратен сред проклятия
и гонен от самата смърт!*

*Ти, пееща безсмъртна младост,
с безумен химн на любовта
приканваше към земна радост
децата мрачни на света!*

*А в теб се раждаше тогава
свободен земният живот,
ти сам бе истина корава,
словата ти — вълшебен плод!
Но в скърби дълго ти остана
все чужд, на братята дори,
макар пророческо — Осанна! —
към Бога пътя да откри!*

*Но никой тук не вижда още
как зее царствената гръд,
че не в сърце, а в живи мощи
на радост сълзите горят!
Гърмят ликуващи ливаври,
тих венценосецът стои
и скритом от безсмъртни лаври
кръвта на цял живот струи.*

НА АПОСТОЛА

*Откърмяй с химни лъчезарни
сърца, смрачени от печал,
макар да тъпче враг коварен
това, що с кърви си посял!
До гроба имай участ съща,
да сееш, без да жънеш плод,
да скърца рамото могъщо
под бремето на чужд живот!*

*Ще видиш пътя си задръстен
с лъжи, с привидно свята цел,
но ти, в чилик и огън кръстен,
втурни се сам за пробив смел!
И знай, че тежък е товарът,
под който ще се къпеш в пот,
но вредом с теб ще разговарят
мечти на земния живот!*

*Посрещай всички дни еднакво,
кален за радост и беди!
Дори и скритом не оплаквай
това, що Бог ти отреди!
Лика на спомени нелепи
докрай из паметта изтрий,
да стане всичко дим и пепел,
с което злото те дари!*

*Сбери в съкровище богато
словата на изкупен дух,
събуждай с истината свята
от дрямка всеки земен слух!*

*Ти, чужд на дом и на огнище,
живей под своята звезда,
животът людски да насища
на твоя труден път глада!*

*Чрез теб небето клетва стори
да бди над всеки блуден син,
чрез теб един народ говори
към своя вечен владетел!
Бъди въпрос за своите време,
пред който всякой се свени,
ответа — царствена поема,
грядущето ще съхрани!*

*Когато с черна пепелянка
обвие лоба ти смъртта,
да стане твойта вечна сянка
обречен страж на съвестта!
Щом Бог положи твойте кости
сред някой звезден мавзолей,
невидим ти като апостол
в света наново заживей!*

НА МЛАДИЯ

*Разпускат ветрила, отплувай,
чело за гръм грядущ открил,
в смел устрем всичко извоювай,
що скритом Бог е сътворил!*

*Вълшебен кораб да те носи
под удара на млада кръв,
и с демона си път кръстосал,
ти нивга не отстъпвай пръв!*

*В съня ти буря ли завие,
наяве потърси я сам,
през примките на зли стихии
мини като двуостър плам
и възвести, лъчист велможа,
че пламъкът се не бои,
че най е силен, който може
съня с живота да спои!*

*И в час на всичките молитви,
и в час на земната печал
спомни си кървавите битви,
в които си смъртта възпраял!
И протръби, че всяка правда
е от божествен произход,
че всякой път, що се изстрадва,
донася благодатен плод!*

*И възвещал в нетленно слово
на времето завета скрит,
възлез на своя бряг отново,
хвърли в морето меч и щит!*

*Смирен челото си навеждай
пред всяка мъка на света,
вдъхни на слабия надежда,
спомни на силния смъртта!*

*Величието на живота
в смъртта за него разгадай,
съкровищница на доброто
дори от злия враг създай!
Животът е най-скъпо благо,
що Бог излъчва в своя блян,
но огнен дар небето слага
в сърцето на певец избран!*

*Помни това, о дух свободен,
и в мъдра песен отдъхни,
а стих, спокойно благороден,
света с любов да осени!
От Бога паметник изваян,
сам свойта вечност поздрави,
сърцето си и святы тайни
на идни братя остави!*

КЪМ ВИТЯЗА

*Ти идеш, огнелик витязе,
под знака страшен на смъртта,
с див гняв и яростни умрази
към всяко робство на света!
От пътя на смъртта се връщаш
за нова жертва и любов,
но ядно се животът мръщи
на твоя златоструен зов!*

*Ще видиш в своите светини
духът на гибел настанен!
Днес немощен човекът гине,
от нищета изпепелен!
Животът тук, вкован и тежък,
в ръждата робски се държи,
не вижда златните залежи
във огнеструйните души!*

*Ти изгоря в борба със злото,
в закон лъжата му видял,
но като феникс на доброто
възкръсваш, нов човек създал!
Че вратата е твойта сила,
светкавицата — знак любим,
а звездна буря е калила
в пещта си дух неуязвим!*

*Ранил на злото всеки корен,
ти грееш с кръстоносна гръд,
а в твоя въздух животворен
измамите всесилни мрат!*

*Жарта на химни поривисти
лъжса от истина дели,
и дигат се души лъчисти
като ликуващи орли!*

*И днес, когато ти отново
зовеш към подвига свещен,
по-ярко звънва твойто слово,
по-царствен грее твоят ден!
Спасил безликото столетие,
бъди грядущия витяз,
по-силно ще блести сърцето
след удара на смъртен час!*

*А пламъкът необичаен,
що златоструен в теб гори,
като легенда ще блуждае,
понесен в старите гори!
И там, из приказни дъбрави,
сърцата млади ще зовеш,
над своя гроб гигант изправен,
в герой безсмъртен ще растеш!*

КЪМ НЕСПОКОЙНИЯ

*Смири духа си неспокоен,
виж, сняг косата посребри,
помазан вожд, за трон достоен,
до своя беден праг се спри!*

*Надвил последното съмнение,
кажи: аз вече не скърбя,
и чакам новото решение
на своята съдница съдба!*

*И в мисълта си величава,
света изминат възкресил,
кажи на своя род: прощавай! —
отдавна всекому простил!*

*И нека други оживеят
това, с което си живял,
щандарти нови да се веят
над кулите, що си владял!*

*Из твоите бойници призвездни
ще зашуми пак бран безспир,
ще екнат химните железни
на млад коронен богатир!
А легендарно твойто име
ще расне в златна канара,
из чийто лоб ще се взима
свободна земната зора!*

*Наследникът на твойта сянка
ще дава лик на своя век,
а ти с пророческа осанка
от полубог стани човек!*

*И всичко възлюби, което
не си възлюбил дотогаз,
и дар, обречен на небето,
създай от всеки земен час!*

*През някой сън необичаен,
когато звънне звук познат,
самин дори да не познаеш
стиха си, някога изпят!
Ще грейне младостта лъчиста,
що в тъмни спомени лежи,
и твойта есен златолиста
сълза на сън ще освежи!*

*Но в светъл час, през утро зимно,
когато мълком сняг вали,
напев от нявгашните химни
в сърцето Бог ще низпосли,
и в снежен хоровод заслушан,
очеквай вечния покой,
а тихо серафим въздушен
ще загаси последен зной!*

ПРОЛОГ

В памет на Георг Ноел Гордон Байрон

*Да славим непреклонните титани
и яростта на обич и вражда,
гърмящите литаври и тимпани
в безумството на земните чеда!
Да възгорим в сърдечните огнища
възторзите пред спомена велик,
надеждата, живота що насища,
и песента на бранния чилик!*

*Да прозвучи на Манфреда ответа
пред мрачния всесилен Ариман,
слова, в които скръб бездънна свети,
и всеки звук е стон на великан!
Да помним, че живота на героя
е нова библия и нов закон,
че подвигът в сърцата на безброя
самин изгражда вечния си трон!*

*Да търсим оня демон свеобхватен,
що в името на гневна красота,
над ада метна райската позлата,
подпали рая с пъклена мечта,
и стъпил между Луцифер и Бога,
по-мощен стана, взор не ослепя,
и горд, сред шемета на трескав огън,*

скръбта на грешната земя изпя!

*Да славим днес пророческото слово,
пред чийто знай изтръпна Луцифер,
и разгада човекът, смел отново,
на своя дух гигантския размер,
и възвести, че в идния месия
кръвта на всеки грешник ще тече,
че в празника на земната магия
тържествено — амин! — ще изрече!*

*Да славим гения, що с подвиг учи,
че всеки вожд под своито знаме мре,
и в литургия кървава налучи
пред кой олтар се служи най-добре!
Да тръгнем с кораба, на който Байрон
издигна знамето на Чайлд-Харолд,
и поздравим в живота лъчезарен
на свободата вечния престол!*

*Да славим велемощния вестител,
що истина безсмъртна завеща,
че най е силен, който е изпитал
най-силна жал и обич към света!
Да славим ангелическата слава,
над страшний съд, която ще ехти,
и с песента на правда величава
рода на Каина ще защити!*

КРАЛЯТ НА ЛАЗУРА

В памет на Франсоа Вилон

*Аз, бледният крал на лазура,
отплувах, проклет от света,
по мачтите — огън и буря,
в сърцето — лика на смъртта,
проникнах към своите миражи,
където кръвта ми гори,
и няма ни роб, ни прокажен,
и никой закон не цари!*

*Там свита от парии водя,
на грешници хорът осмян,
порочни мадони, раподи
и блудници с плач неразбран,
жреци и пророци надменни,
светици без покрив и път,
безумци, свободно родени,
що искат свободни да мрат!*

*В света не е никой излишен,
дори и низвергнат макар,
той носи чертите всевишни
на своя създател и цар!
Гласът ми бе глас над пустини,
гласът ми възбуждаше смях,
и плувам аз, плувам с години,*

в морето на земния грях.

*Звучи моите пламенна лира
далеко из шумния мир,
прокудени сънища сбира
за белия ангелски пир,
зове тя мечтите на тия,
що гинат в живота супров
и кротко в сърцата си крият
лика на безсмъртна любов.*

*И ето, туй ангелско блюдо
е дар, непознат на Парнас,
то крие Христовото чудо
и сълзи на смъртния час,
а корабът, с който отплувах,
е бленът на всеки живот,
където душите бълнуват
и пее небесния свод.*

*О, пийте сега от нектарът,
от който и аз съм пиян,
че знам как сърцата изгарят
по всичко, което е блян,
живейте в стиха ми печален,
деца на невинност и грях,
аз, крал на простора кристален,
сам пленник на бурите бях!*

ПОСЛЕДНИЯТ СЪН

В памет на Хайнрих Хайне

*Спокойно спи, певецо бледен,
далек от родната страна,
какъв е твоят сън последен,
там никой още не узна!*

*Витае той, самин в изгнание,
из някой чужд, далечен лес,
че твойта приказна Германия
мечта остана и до днес.*

*А твойта приказност лазурна
един ли скитник подслони,
не е ли съвестта ти бурна
причастие и в наши дни!
Отдавна в твоя сън удари
часът на друг световен ред,
където истините стари
намират своя нов ответ!*

*Със свободата ли говори
сънят ти в старите гори,
или в божествена отмора
нов път за робите откри!
Коя тайнствена кабала
любов и братство прорица,
каква надежда възсияла*

събужда мъртвите сърца!

*Когато някъде на север
отпадат вечерни тъми,
ти слушаш в своите напеви
как Рён призрачно шуми,
а негде глухо под земята
отекват мъртви гласове:
шуми, шуми, легендо свята,
съдба на толкоз векове!*

*В ответ низ Рён сякаш блика
вода от древния Йордан
и спомня жъртвата велика
на Бог, от своя род осмян!
И шъпне твоят сън последен,
с любов грядуща озарен:
Спокойно спи, певецо бледен,
аз верно бдя над твоя Рейн!*

*А пламнат ли и в Сена нощем
звезди от твоя роден край,
до бранен меч, над скъпи мощи,
запява твойта Лорелай!
И твойта обич златокоса
полага лаври, свеж венец,
над кръста земен, що е носил
на Рён вечният певец!*

УМИРАЩИЯТ ЛЕБЕД

В памет на Пейо Яворов

*Позна ли ти в черната лира,
с най-мрачните струни в света,
сърцето, що с песен умира
в студената длан на смъртта?
Ти чу ли умиращий лебед,
в черупката още ранен,
да пее за земния жребий
на всеки от майка роден!*

*Не стихвайте, думи прощални
на лебеда, в скръб ослепял,
не стихвай, припев погребален
на живата земна печал!
На времето в блена трагичен,
на отгласа в живия стон,
да зърне духът героичен
последния земен подслон!*

*Кой скитник, напускал земята,
по нея в любов не тъжи,
макар и гневът на съдбата,
през спомен дори да тежи!
Но има сърца, що не знаят
покой и по вечния път,
в тях мрачни стихии играят*

и сънища с гръм се роят!

*От тях ще узнаеш що значи
светец със безименен грях,
съдбата над тебе да плаче,
да бягаш от себе си в страх,
да грееш с челото на Авел,
тъй светло дори и за враг,
а Бог да е скритом поставил
на Каина страшния знак!*

*Да каже самата вселена
що значи, в измъчен живот,
да дигнеш хоругва свещена
над пътя на своя народ,
и все нелюбим на небето,
да виждаш, за жъртва готов,
как всичко умира, което
погледне у твойта любов!*

*Не са ли туй думи на някой,
що в кърви е дните си чел,
и Бога, и майчино мяко
от своята Голгота проклел?
О, думите нивга не мамят,
когато ги шепне смъртта,
когато сам вечная памят
над себе си пееш в нощта!*

СКАРДАНЕЛИ

В памет на Фридрих Хъолдерлинг

*Прощавай, моя песен, сестра на небесата,
на вечните съзвездия най-тъжната звезда,
безсмъртна, ти излъчвай речта на чудесата,
що с пееша магия в лазура разгада!*

*Търпи с упорство твърдо гнева на боговете,
отбулила греха им към святата земя,
живей с вината светла на нейните завети,
що с мъка, кръв и сълзи изкупи ти сама!*

*Пази оная радост, с която в миг уречен,
заклинащ, над земята извих магичен кръг,
и всеки тленен спомен възкръсна в образ вечен,
по всяка мъртва вейка разсветна цъфнал стрък!
За сетен път се вгледай и в моя облик земен,
спомни ми всички думи, що в сън върховен чух,
когато сривах мълком закона всеобемен,
предел за всяка мисъл, затвор за всеки дух!*

*Кажи пред гроба зинал, от кой съм свят вестител,
от кой небесен пояс откъртен метеор,
чрез мене слепий случай не стана ли властител
над вековечна орис, над страшния ѝ хор?
Не стана ли оръжие безкрайното страдание
срещу оная воля, що с гняв го низпосла,
не блясвала ли с ярост из вечното мълчание*

на мъжественост горда безбройните крила?

*Да зазвучи отново и оня стих победен,
за който нямах думи, а толкова любов,
и с чийто светъл устрем човекът бе изведен
из сънищата мрачни на кръстопът суров,
и смело той навлезе в съня на вековете,
и зърна Дионисий с венеца на Христоса,
в скрижалите на Бога съдбата си разчете,
а слънцето нарече звезда на любовта!*

*Живей, о моя песен, у всеки вечен странник,
комуто Бог изbral е най-тежък земен път,
комуто в кърви зеят разръфаните длани,
а по нозете рани от гвоздеи горят!*

*Люби и вси безумци, възбунили земята,
окриляй бранен шемет, бъди водач корав,
да могат да довършат мира на светлината,
а горе — аз да срещна духа им величав.*

*Днес моят сън е мъртъв, надеждата — в забрава,
едничката утеша е сторения грях!*

*На теб, съдба жестока, по-силният проща,
смъртта ме не повика, но аз я призовах.*

*Проща, земна горест! Привет, предвечни бездни!
Проща, моя песен, закривай девствен лик,*

*но отлети към Бога със моя клик железен:
свободен аз умирам, отвержен и велик!*

СТОЛЕТНИК

В памет на Иван Вазов

*Над варварско царство, над стройна дъбрава,
под тежката сянка на черно крило,
столетник владее, сред обич и слава,
из клонища силни възправил чело!
Загледан в небето, унесено слуша
старинната песен на своито сърце,
как в напаст и бури, под гръм и сред суша,
той скритом е вдигнал към Бога ръце.*

*А някога вечер, когато задреме,
в съдбата си вижда той божия пръст,
защо е откърмен със огън и чемер,
и с мъката жива на бащина пръст!
И кротко зашепват по него листата,
заспали покорно под мрачно небе:
О, боже, защо ни напусна земята?
Тя, в жаждада и ситост, най-варнати бе!*

*Соколът, що сутрин над него се вие
и поздрава носи над пеещ Балкан,
не знае, че болка предвечна се крие
в могъщите жили на всеки избран!
А бръчките черни, тез рани бездънни,
свидетели неми за дни на скръбта,
все повече тровят гигантския дънер,*

все по заглъбяват в сърцето смъртта.

*И страшната орис на своето царство
той всуе се мъчи с молби да смили,
но милост не знае вековно коварство —
безмилостно гледат очите му зли.
И с вяра неземна могъщият корен
по-здраво се впива в земята тогаз —
на варвари древни духът непокорен
събуден очаква съдбовния час!*

*Когато се мълнии с вѣтрища давят,
тъмните застенват и ужасът пей,
столетникът тръпне и цял се възправя:
Над мене, о боже, гневът си излей!
И ето, в зори пак, долитнал соколът,
с глух писък събуужда сърца и души —
там горе звездите безмълвно се молят,
а долу столетник пронизан лежи.*

*Соколе свободен, ти, варварска птици,
виж, гръм е целувал столетника цар.
Извий се в небето, литни, понеси се,
от трите морета до Дунав и Шар!
Последното сбогом Балканът да пее,
и в хор да отгласят земя и море:
безсмъртен е, който в сърцата живее,
във тяхната песен той нивга не мре!*

ИСЛАНДСКА МАДОНА

В памет на Артур Рембо

*Пред тебе, Исландска мадоно,
в праха неканичком лежа! —
Тъй светъл е тук небосклона,
тъй светло е в мойта душа! —
Недей ми отрива сълзите,
за пръв път, душа на душите,
небето аз в тебе видях!*

*Когато пияният кораб
потъна край остра скала,
ти чайката бе от простора,
що взе ме на своите крила!
На твоите исландско крайбрежие
спасен бе най-жалкия раб,
все пленник на дяволски мрежи,
уви! все нищожен и сляп! —*

*Разбит от съдба неизвестна,
заклет, неразкаян пират,
предвкусах в плътта ти небесна
блаженство на сън непознат! —
Но твоята песен люлейна
сърцето ми кротко превзе,
сълза във окото ми грейна
и пламна пред твоите нозе!*

*На жажда медът се лепеше
по устни — порочен вертен, —
но Аве Мария мълвеше,
родена, душата към теб!
Прошепна ти, толкоз велика,
че аз се в прашинка смалих:
„Чист извор в окото ти блика!
Не ти — аз самата сгреших!“*

*Исландска мадоно, кажи ми,
в кой бисер безценен живя? —
Аз, магът на мрачна Алхимия,
слепец съм, прогледнал едва!
Недей ми отрива сълзите,
по-светла те гледам през тях,
за пръв път, душа на душите,
небето аз в тебе видях!*

*Пред тебе, Исландска мадоно,
в праха неканичком лежа! —
Тъй светъл е тук небосклона,
тъй светло е в мойта душа!
Дай капка по капка да пия
сълзите ти, вечна сестра,
и с шепота „Аве Мария“
пред теб като свещ да горя!*

СЪРЦЕ НА СЪВЕСТТА

В памет на Николай Алексеевич Некрасов

*Далек под небеса оловни,
където Господ най тъжи,
звънеше нощем дъжд отровен
от мъртви плачущи души!
До тази арфа не тъй лесно
певци допираха ръце —
на нея сложи своите песни
едно-единствено сърце.*

*От севера мъглив до Грузия,
от славна Полша през Урал,
то скритом кръсти всички музи
в сълзи на обич и печал!
С речта на съвест всемогъща
то хлопаше на всеки дом,
и тая реч, една и съща,
бе реч на оживял фантом.*

*„О, докога дори и в гроба,
в окови всякой ще лежи
и ще проклина с робска злоба
теглото, вредом що тежи?
Насищай, робска орисия,
със кръв и сълзи своя век,
но знай, из тъмната Русия*

ще дойде новият човек!“

*И в оня ден, когато Кремъл
от Бога с гръм бе развенчан,
възклика цял народ задремал,
за жертва пламенна избран!
А горе, в небеса оловни,
посред лазурни езера,
над арфата на дъжд отровен
звездата коледна се спря.*

*И звънна в жиците мистични
сърцето на един поет,
вживяно в дните героични
на своя величав завет!
Тогаз, хоругвата прегърнал
на всички нищи, сам Иисус
в кандило туй сърце превърна
над храма на свята Рус.*

*Сърце на бледния Некрасов,
сърце на обич и печал,
огрявай оня храм прекрасен,
де всякой е наसън живял!
Бъди като господна стражса
над всяка земна свобода! —
Еднъж човекът нов се ражда
под витлеемската звезда!*

ИМАНЯР

В памет на Пенчо Славейков

*Балканът задрямва, дълбоко заслушан
на гусла хайдушка в старинния звук,
той слуша, унесен в напева въздушен,
че чудо господне е ставало тук!
И бавно зад порти на тежка забрава,
де живата сянка на спомена спи,
в бездънни букаци светлик заиграва,
възпламне на огън и пак се стопи!*

*Имане играе! Но никой не смее
към живия пламък да тръгне в нощта,
отдавна се помни и в песни се пее,
там вместо имане играе смъртта!
Но в доба потайна, по върхове горе,
гуслар се възкачва, бездомен и хром,
и днес още крият гори и простори
небесните думи на тъжен псалом!*

*Гусларю, гусларю! Тук не за имане
по твоите стъпки се кърти леда,
тук няма ни маргар, ни срѣбро ковано,
тук извор извира — на жива вода!
От Бога ли знаеш, че облаци сбират
горчивите сълзи на твоя народ,
че те на Балкана отново извират*

и тайни разплитат — на минал живот?

*Ти с първите глътки се в камък превърна,
но повик заклинащ в сърце зашумя:
„Възлез, чудотворец, със тайни обгърнат,
о, дух неспокоен на мойта земя!“
И хали завиха, през тътен и пепел,
светкавици с трясък слетяха накръст.
О, свята поличба! Тъмните процепил,
Балканът възправи гигантския ръст!*

*Ти в образа вечен на блена народен
завета разчете, бурлив и слънчват,
че в бран героична животът свободен
строи за духа си престолния град,
че тоз, който иска във песен да сложи
на кърваво време съня въплътен,
смъртта ще прегърне пред портите божии,
обречен на жъртва по пътя свещен!*

*О, спи, иманярю, до живия извор,
почивай, хранител от Бога избран,
по своята гусла сълзите нанизвай,
що облаци сипят низ мрачен Балкан!
Днес песни разправят, че в девет години
еднъж из букаци имане играй,
че гусла хайдушка в напеви старинни
на племе избрано съдбата гадай!*

УМИРАЩИЯТ ОСИЯН

*Великият воин и бард шотландски син на
легендарния Фингал*

*Върни се, ден на меча, при своя бард забравен,
покъсаната арфа наново тук свържи,
разискряй в стари жили кръвта на род прославен,
завета си прощален в сърцето ми сложи!
Последната въздишка отвей от моите устни,
предсмъртната ми горест — с надежда утеши,
като елен аз скоро главата ще отпусна,
улучен от ловеца, що нивга не греши!*

*Днес будят ветровете нечакани знамения,
като ранен се мята студеният океан,
над облаците пеят душите на Морвения,
забързали ездачи към слепий Осиян!
Te бързат да ме вземат, безсмъртните витязи,
бойците на Фингала, десници от гранит,
сърца, що гневно вият из вражески талази,
и светят из мъглиите, през бронзовия щит!*

*Познайте, бранни братя, в тоз божек — Осияна,
кръвта на барда пее, по арфата звучи,
не питайте кога съм получил тия раны,
защо гледецът падна из орлови очи!
Не питайте чий хвърлей прострелна таз десница,
в неравна сеч въртяла Фингаловия меч,*

*а чуйте в равнините завилата вълчица,
забухалия бухал и кобната му реч!*

*Крале на боевете, на щитове ломачи,
сторете нова клетва над меча си могъщ,
над славата ни древна тук всякой да заплаче,
сълзите ни да рукат като надгробен дъжд!
Тук вихрове развяха праха на святи майки,
от север враг презморски похули бащин праг,
в скалите горко пискат любимите ви чайки,
над бойници и кули витае студ и мрак!*

*Не виждате ли пушек над мрачните Хебриди,
душата на Фингала из пещери дими!
Той свойта рат желязна отново нека види
по зъберите диви на родните земи!
И боровете стройни, що стенат в планините,
ний в копия и мачти да дигнем смело днес.
Морвенски ветроходи да порят пак вълните,
морвенски рог да прати към север бойна вест!*

*Заспивай, бард забравен, с последните измами,
не грее ден на устрем, отдавна спи и той,
заспивай непробудно, покрит с вековно знаме,
до арфата и меча, най-верни в бран и зной!
Смъртта полека шепне из сухата тръстика,
прощална песен пее студений океан,
заспивай и потъвай в земята си велика,
разкрила гръд бездънна за своя Осиян!*

ПРОКЪЛНАТИЯТ

В памет на Димчо Дебелянов

*Проклинай миражса на водни пустини,
на черните песни неверния вожд,
бълнуван за своята разблудна царкиня,
далечната роза на брачната нощ!
Бълнувай за тая, която напусна
лазура и слезе в света непознат,
и в нощ на безумство сърцето си спусна
в гърдите на своя поет прокълнат!*

*Проклинай нектара на всяка измама,
чиято отрова бе радостно пил,
когато предсети, че никога няма
да видиш небето, що сам бе сградил.
Ти с песен разкъса най-скъпите струни
и в шемет прегърна живота могъщ,
а глухо ръмеше низ майския унес
надгробната жалба на есенен дъжд.*

*Проклинай дървото на бранни надежди,
що скритом в съня ти завързваше плод,
когато към пътя на нови премеждия
божествена младост отправяше ход!
След всяка пробуда по-страшно тежеше
безликата грижса над пътя ти сив,
а ехо неземно в сърцето мълвеше:*

не може избранник да бъде щастлив!

*Проклинай ти всичко, в което си вярвал,
че клетва тежеше над светло чело,
че с камъни теб е животът замярвал,
че вредом си срещал — не обич, а зло!
От сънища гонен, от горест обзeman,
ти Бога потърси в планинския здрав,
но себе си зърна, и ангел и демон,
ту агнец пасхален, ту мрачен палаch!*

*Проклинай съдбата, която ти даде
сърце, що прощава — на нея дори,
безсмъртно, то търси и в гроба пощада,
и в песен нечута синовно гори.
В таз песен въздишка се тихо откъртва,
по майка родина, най-хладна в света,
към Бога простенва белязана жъртва,
под бранни хоругви познала смъртта.*

*Проклинай миражса на водни пустини,
в тях сълзи откапват, от двойно сърце,
бълнувай за своята разблудна царкиня,
простирай към нея из гроба ръце!
И твоята сянка, когато заскита
низ хладния ужас на бранно поле,
посмъртните сили сбери и попитай:
О, майко велика, защо ме прокле?*

МАГЕСНИКЪТ

В памет на Илия Иванов-Черен

*Живееше в страна мъглива
магесник е черни очила,
през тях той в истината жива
откриваше лъжата зла.
Пред взора остьр и навъсен
безслен беше всеки щит,
животът криеше лика си,
от своята лъжа опит.*

*И пред магесника в уплаха
човекът губеше устой,
през черните стъкла горяха
два въглена с небесен зной.
В скръбта той виждаше близнака
на всяка радост по света,
душите — в капища на мрака,
сърцата — в горка нищета.*

*И често, гонен от съмнения,
мълвеше странен чародей,
не са ли вси лъжи свещени,
с които всякой днес живей,
не е ли храм животът шумен,
сграден от майстор непознат,
не е ли еретик безумен*

и всеки втори Херострат?

*Ала в мига на вси надежди,
той клетва в своя блян стори,
и бунт под сключените вежди
очи небесни покори.*

*Той влезе на лъжата в храма,
размахал пламнали главни,
но скръцна крепкото му рамо,
любов духа му осени.*

*Пробил бе час на бран велика,
народи тръгваха да мрат,
където — жива, многолика —
лъжата бе самата смърт!*

*Той, в плен на земната мистерия,
обрече в жъртва дух и кръв,
смъртта си в песен да намери,
за братята да падне пръв!*

*С какъв ли танец на душата
от своя труп се е простил,
какви ли истини в лъжата
в мига предсмъртен с открил?
И досега над бранна Тракия,
щом бурна нощ надуй гърла,
из гроб безкръстен светят в мрака
очи през черни очила.*

КАРПАТСКИЯТ ВЯТЪР

В памет на Шандор Петърофи

*Под конския тропот на чужди пълчища
карпатският вятър избърза при нас,
в сърцата ни лумват на ярост огнища,
смъртта заговорва през нашия глас!
Зората огрява ездачи свирепи,
повлекли мъглите на Волга и Дон,
ний чакаме твърдо пред бащини степи,
със кръв да забраним земя и закон.*

*О, сенки грядущи на нови светии,
закриляйте пътя на мирния труд,
срещнете с доспеха на всички стихии
страхотните орди на севера лют!
Съпътници вечни из пътя далечен,
карпатският вятър какво ви мълви?
На гибел, на гибел врагът е обречен,
пеецът ни верен пред нас ще върви!*

*Отхвръкне ли в битва десница сломена
и грохне ли възнак разпенен жребец,
о, нека съдбата сама ме надене
на меча ми, даден от божи светец!
Тогава духът ми да влезне в телата
на всички маджари, погинали в бой,
да плъпнат столетия, врага да разклатят,*

да блъвнат желязо и огнен порой!

*Сред дим и фанфари да грейнат дедите,
с тимпанния удар на бясната кръв,
и с плам над трупа ми да звъннат копита,
а гръм да ликува над вражеска стръв!
Дигни ме, дигни ме, о боже велики,
за битва посмъртна ти сила ми дай,
щом зъл другоземец — победа! —
извика и пряпор побие над родния край!*

*Не смогне ли, боже, духът ми отново
с живот да изпълни праха ми студен,
ти силата дай му на своето слово,
та в смърт да превърне грядущия ден!
Врагът да се лута, бездомен и в дрипи,
реките да дръпнат водите назад,
а жълтото слънце отрова да сине,
да зевнат устата на суша и глад!*

*Грей, бащино слънце, над степите стари
коситба жестока врага ще възпре,
при залеза кървав кажи на Унгария
за майчини сълзи как славно се мре!
Сам Бог ще зарови сред Пуста Петъофи,
невидима църква над гроб ще сгради,
там сутрин и вечер тез кървави строфи
карпатският вятър над мен ще реди!*

АНГЕЛИЧЕСКИЯТ

В памет на Джон Кийтс

*Когато споменът за мене
ще побледнее, може би,
и в нови страсти и вълнения
светът без песен ще скърби,
погребан в миналата слава
ще дремя аз успокоен,
но жив, из всеки стих забравен,
ще грее лик боготворен.*

*В тоз лик безсмъртен всичко вложих.
с което Бог ме надари,
съкровища, с които можех
да бъда и щастлив дори,
в замяна — кръстен бях в съдбата
на бледния Ендимион,
ловец, възлюбен от луната
и роб на зачарован трон.*

*Зад тез очи, очи на песни,
кой смъртен нявга би прозрял
оная сянка неизвестна,
пред чийто идол съм горял,
чий слух в ефирното мълчание
биоловил завета строг,
че само в пламенно страдание*

се ражда смелият възторг!

*С таз сянка неуморно бродех,
лика ѝ вплел у всеки стих,
не вкусих аз в живота отдих
и жаден сълзите си тих!
Таз сянка, с облак серафичен,
дошла от някой сън велик,
следеше с поглед безразличен
как мрях, убиван всеки миг.*

*Аз виждах колко е нещастен
човекът, беден от мечти,
и колко става по-прекрасен,
когато блян го навести,
и бранех от света брутален,
това, с което го дарях,
и в плен на порив идеален
изкупвах всеки негов грях!*

*Когато споменът за мене
ще побледнее, може би,
от свойта жерства разделена
таз сянка само ще скърби,
и тя, над мен палац изправен,
ще ме събуди в оня час,
когато в някой стих забравен
светът дочуе своя глас!*

COR CORDIUM

В памет на Перси Биш Шели

*За път се пригответе, о сънища безбройни,
завършва празненството на краля ви могъщ,
върнете се отново в сърцата неспокойни,
там битвата е вечна, врагът — един и същ!
Чие сърце не шъпне въпроси несъзнати,
що някъде са случай, а другаде — съдба,
и кой с вериги тежки не броди по земята
с тревогата дълбока пред сетната борба?*

*Чие сърце човешко не тръпне пред хорото,
където всяка стъпка е кървава бразда,
и кой не е въздъхвал, веднъж поне в живота,
пред бляна на съдбата, наречен свобода,
чий поглед не е гаснел, когато се е спирал
пред взора ненадеен на земната печал,
кой в своя лик огледан друг образ не е дирил.
що нивга не е виждал, а всякога мечтал?*

*Чий дух насън не търси оназ звезда, където
е бродил като дивеч низ девствени гори,
и кой не е поглеждал поне веднъж небето,
не само в нощ на мъки, а в светъл час дори?
Тъй беден е животът от красота и радост,
тъй малка е земята за толкоз много скръб,
молитвата е страшна, когато всички страдат,*

утехата — миражна, смъртта — спасител скъп!

*Станете бранен кораб, о сънища магични,
с човека се втурнете в най-бурното море,
че не на леш подобен, а в подвиг героичен
божественият трябва божествено да мре!
Да кипне, като нявга, кръвта на Прометея
в раподи и светии, в пророци и жреци,
сърцето на сърцата тогава ще огре,
събудено от хора на смелите плувци!*

*Надежди ще израстват из всяко отчаяние,
в доспех ще се превръща най-нежният копненж,
че страшен е позорът на срамното съзнание —
да носиш дух безсмъртен, а като роб да мреш!
Човекът ще си спомни завета благороден,
че дар, изтръгнат силом, е земният живот,
че плътно са споени дори мигът преходен
с небитието тъмно и вечния му ход!*

*През някой сън далечен ще дойдат чудесата,
с единство и съзвучност в живота многолик,
у всяка гръд ще бие сърцето на сърцата,
бездрайно въплъщение на бляна си велик!
Земята ще разрасне в божествена империя,
където трон ще вдигне свободна красота,
а нощем в океана на звездната мистерия
сама ще се преражда безсмъртна любовта!*

НЕИЗВЕСТНИЯТ

В памет на безименните

*О, всякой ражда се прекрасен,
дете на някой божи блян,
ала малцина с поглед властен
заробват пътя си избран.
Един се нурва, без да иска,
на някой демон след гласа,
а друг — кръвта си всуе плиска
по безответни небеса.*

*На сатанинско провидение
те носят белега проклет,
макар в сърцата вдъхновени
да крият божия завет.
И в някой тих молитвен отдих
простенва често възглас плах:
света ти, Господи, обходих,
но милостта ти не познах!*

*В борба с съдбата те не могат
да найдат никъде оплот,
а скъп в двубоя е залогът,
най-често — целият живот!
Но в сънищата крал законен,
поне веднъж е всякой бил,
уви, след туй от свян подгонен,*

кралства въздушни е руши!

*Напразно търсят състрадание
за своите странно същество,
дори най-беглото признание
за тях е цяло тържество.
Горчив за тях е всеки залък,
без ехо — всяки стих изпят,
докле животът, страшен валяк,
премаже госта непознат.*

*Нередко чуждите трапези
от роба правят смел герой,
певец на нови Марсилези,
огнище на внезапен зной.
Един ли своята млада лира
е хвърлял някъде в сметта,
след туй безимен да умира
по барикадите в света!*

*А втори — секва своята песен,
на зли пороци жалък роб,
но друг — на някой клон обесен,
или с куршум през царствен лоб,
и сутрин само някой славей,
заслушан в горски говор тих,
подема нечие „прощавай“,
допява нечий горък стих.*

ПОЛИЛЕЯТ НА САТАНАТА

В памет на Шарл Бодлер

*И тая нощ, разкаян демон,
аз почнах странен монолог,
осмисловах закона земен,
отричах своя сън жесток,
но мъдро сатаната лъстен
запали свой полилей —
Сатурн, с магическия пръстен,
и синкавия Водолей.*

*И с монотонен мрачен шепот
настъпи оня тежък сплин,
де всички думи сякаш клепат:
живей ненужен и самин!
Ти слушаш, че те е проклела
на сфинкса нямата уста,
че черна нишка е запрела
за теб самата красота:*

*Да бъдеш туй, що смъртно мразиш,
да любиш лик — що сам неси,
живота, дар велик, да пазиш,
но с дар смъртта да те спаси;
в сърцето с херувимска лира
да величаеш всеки грях
разгатнал тайни на всемира,*

пред себе си да тръпнеш в страх;

*да любиш Приснодева скритом,
обвързан с някой зъл вампир,
в света на страсть, хашиш и ритъм —
да търсиш за душата мир;
създал за всеки рай божествен,
изгонен в пъкъла да спиш,
възхвалил Бога в химн тържествен,
с най-грозен дявол да дружиш;*

*да кръстиши сам цветя на злото
молитвите на своята кръв,
живял с великото в доброто,
лика му да осмееш пръв;
на бран поискал да погинеш,
да мреши на одър прикован,
в света за пария да минеш,
в смъртта — за маг и великан;*

*да шъпне всеки бронз и мрамор,
що носи твоите черти:
„Оплюйте тоз певец безсрамен,
отровил всичките мечти!“
И дигнат в цар от тез, що идат,
да плачеш — просек прокълнат:
„Дано, о Господи, не видят,
че съм най-нищият им брат!“*

ПОСЛЕДНИЯТ ПРОМЕТЕИД

В памет на Михаил Юревич Лермонтов

*Кавказ, Кавказ, другар небесен,
и тая нощ безсънен бдиш,
и тихо, в прежни дни унесен,
молитва горестна мълвиш,
и тежък спомен те разяжда
за оня редък, звезден миг,
когато геният се разжда
с лика на бъдещ мъченник!*

*Над твойте снежни океани,
над Казбек, стръмен и мъглив,
духът на вечното изгнание
витае горд и мълчалив.
Съдбата ли го тук затвори,
или небето прокълна,
с земята нищо не говори,
и от звездите — ни с една.*

*В какъв ли спомен неспокоен,
в какъв ли сън незабравим,
сам Прометей, вековен воин,
възпира своя син любим:
„Не тръгвай с мойта бранна лира,
витязе, гибелно лъчист,
сърце, което не умира,*

живее в мрачна летопис!“

*Не казва ли уста смълчана,
и погледът с любов пропит,
че верен на света остана
последният Прометеид!
Той, смел потомък непокорен,
от небесата къс отпра,
и с огъня им животворен
най-тъмните сърца съгря!*

*От всички тайни небосклони
той махна божия печат,
и пред скръбта на милиони
доплува корабът слънчват.
Уви! Човекът малодушен
остана в самоволен плен,
и с у плах, в своята кръв заслушан,
проклина огъня свещен!*

*И в оня ден, светът когато
предаде юноша-поет,
титан невидим спря земята
и взе трупа, от кръста снет.
А ти, Кавказ, другар небесен,
над скъпа памет тъжен бдиши,
и тихо, в вечността унесен,
безсмъртни стихове мълвиши!*

РАДОСТНИЯТ СИН

В памет на Уолт Уитман

Чия е тази песен жива,
която пееш упоен?
Как блика силата щастлива,
свободна, като ястreb дива,
поройна, с ритъм настърен!

Чия, чия е песента,
на Уолт Уитман ли е тя?

В чий стих, назрял и благодатен,
наля земята толкоз сок?
Съсъдът винаги е златен,
когато царски е изпратен
с приветствие от някой бог:
остатъкът след всяка смърт —
живот наричай в своя път!

Виж, звездното небе отгоре
е твоят звучен съпровод!
Дъждът на всички метеори
дори насън ще ти говори:
обичай целия живот!
Герой, пророк или мъдрец
не става живият мъртвец!

Към Бога радостта извежда,

*към Бога, вън — и вътре в нас!
Какво са горест и премеждия
пред туй, душата що нареджда,
от вечността добила власт!*

*А днес ти е душата гост,
с ответ за всеки твой въпрос!*

*Какъв е твоят лик в живота,
какъв е твоят скрит копнеж?
Води на всяка страсти хорото
и гледай времето в окото,
какво си — сам ще разбереш!*

*И победил и победен,
безсмъртен всякой е роден!*

*Чия е тая песен жива,
що носи толкоз благодат?
На кой певец кръвта се слива
с кръвта, що вечно се излива
от раната на твоя свят!*

*Чия, чия е песента,
не е ли на земята тя?*

НОВИЯТ ИКОНОСТАС

*В памет на Александър Блок, великия бард
на революцията, рицар на прекрасната дама*

*Когато нощем най вилнеят
фъртуни в севера свиреп,
на бърза тройка бяла фея
препуска низ безкрайна степ.
Звънят звънците многогласни,
надзвъннат хаосния рев,
и дълго за неща прекрасни
разказва сънният напев.*

*Какво е любовта могъща,
кога ще покори света,
защо е тя една и съща,
навред, в живота и смъртта,
къде най-пламенна извира,
кога, мистична, се таи,
защо из варварската лира
на рицар-херувим струи;*

*защо прекрасната му дама
самотна с тройката лети,
и никой нивга вече няма
да види нейните черти;
защо веднъж тя, непозната,
пред своя рицар се яви,*

*целуна три пъти земята
и лирата му с креп обви;*

*какво му каза тя тогава,
в какво го скритом закълна,
защо над вечната му слава
пращят червени знамена;
в каква неземна литургия
той чу пророка в своя глас
и за душата на Русия
издигна нов иконостас...*

*Звънят те, а самата фея
припява тъжно всеки звън:
„Народе, кой ще изживее
в любов грядущия ти сън?“
Мълви тя и препуска диво,
отхвърля преспи околовръст,
и ето, в хаоса мъгливо
израства чер огромен кръст!*

*И днес тя три пъти целуна
пред кръста снежната земя
и бавно бясната фъртуна
благоговейно занемя,
дванадесет звезди огряват
над кръста, в купола дълбок,
дванайсет сенки се изправят,
икони с погледа на Блок!*

СЯНКАТА НА СПАРТАКА

В памет на Христо Ботйов

„Чий повик чужд ме буди, смутил покоя вечен,
chie сърце си спомня за војдада победен,
съдбата ли ме вика за някой бунт далечен,
сънят ми ли се сбъдва, останал жив след мен?
А може би, разкаян, самият Цезар хлопа,
подгонен от душите на мрачния Аид,
или духът свободен на моите Родопи
отново на Спартака поднася меч и щит!

*Или си малодушник, от тез, що измениха
пред битвата Браданска на брата по съдба?
О, всичко ний простихме, с оназ усмивка тиха,
с която се умира в последната борба?
А в страх бе Капитолий! — Свидетел е Везувий! —
когато с клетва свързах тевтонец, скит и гал —
кълна ти се в Плутона! — Спартак и днес бълнува,
че близък беше краят на земната печал!...“*

*Не съм ни гладиатор, ни роб с позор бележен,
отвърна гостът странен, от север прекосил,
а кръвният потомък на оня дух метежен,
под чиито знак трагичен и ти си воин бил!
Аз знам, стоя пред оня, когото вековете
нарекоха единствен, тракиеца Спартак,
пред чийто труп се спряха смутени боговете*

и чийто меч победен възпя самият враг!

*Ти в своята Гетсимания, грядущето предсетил,
не стана ли неволно предтеча на Христа? —
Да бъде! — ти отвърна и тръгна с повик светъл: —
водач е само този, що езди до смъртта!
Не знае и небето, къде са твойте кости,
отдавна е прахът им надлъж и шир развян,
но твойта кръв безсмъртна спои земята с моста
към времето, що иде с настъпния си блян!*

*О, твоите време иде, с безбройни легиони,
на устрема бездънен приглася бясна кръв:
еднакво се умира под всички небосклони,
когато в бран свещенна решиши да паднеш пръв.
Световните устои трещят под огнен напор,
сам Бог в десница робска доспеха низпосла,
Христос е днес водачът и твоите име — пряпор,
голготите ви страшни един Великден сля!*

*О, роби на земята, отколе Рим изчезна,
но враг е на человека и всеки втори Рим! —
Днес милиони сенки крещят из всички бездни:
„Ний, мъртвите, ще съдим врага неумолим!“...
Гласът не бе дорекъл и вождът гладиатор
ръка протегна мълком на госта исполнин,
отекнаха тръбите на буреносен вятър,
балканската симфония, великото „Амин!“*

ПИР НА ПРИЗРАЦИТЕ

В памет на Алфред де Мюсе

*О, дни на красота и вяра,
кога ликът ви побледня,
часът на горест ли удари,
или животът притъмня?
Едно сърце ли в повик звънна
и в своите ехо се разби,
една душа ли в жал затъна,
за да възкръсне, може би!*

*Къде са пеещите думи,
нали ще се пирува днес,
къде е младото безумие
в шума на пролетния лес?
Трапезата ми ли е бедна
или нектарът — прекипял,
смъртта ли между вас приседна,
с очи на вечната печал!*

*О, участ горка на поета,
в предсмъртна треска да гориш,
и с хор от призраци в сърцето
живот за всички датвориш,
над мъртви спомени наведен,
да шепнеш някому: прости!
И гост на своя пир последен —*

да бъдеш най-излишен ти!

*О, призраци на жалби тежки,
разбирам ви езика ням,
и сричам с трепетни болежки,
молитви, що единствен знам!
Макар у вас — о, зная колко! —
да буди ужас моят зов,
пирувайте със своята болка
в сърцата, жадни за любов!*

*А сам, изправен като сянка,
ще кърша влюбени ръце,
dochул из някоя шарманка
гласа на своето сърце!
Захласнат, сълзи ще пороня,
не съм аз ни герой, ни бард,
а паж на мъртвата мадона,
изгубил своя трон Стюарт!*

*Когато в час, велик и жалък
смъртта ме бързо понесе,
задръжте като вечен залог
сърцето живо на Мюсе!
На всеки земен пир, където
смъртта неканена седи,
запейте химна на сърцето,
по-жив от вечните звезди!*

ЛЕЙЛЮЛИМ

*В памет на викинга Карл Йонас Лудвиг
Алмквист*

*Благословен от северните хали,
доплавах сам на твойте брегове
и в твоя чест из пътя си подпалих
светилища и древни лесове!
Отрекох всичко в книгите свещени,
възлюбих ада, в който ще горим,
и влечейки се, виж ме, на колени
при теб дойдох прекрасна Лейлюлим!*

*Ако и днес, небесно упование,
не се явиш, в последни чудеса,
в кой талисман лика ти ще остане,
освен в скръбта на бялата коса!
През нощите на северните зими
очаквах те, сърца да разменим,
и подвизи да върша в твоето име,
за твоя трон, далечна Лейлюлим!*

*И само с теб живота бих прославил
и нищите в титани възвисил,
и в звездопис безумна бих разправил
за ереста, що с кръв съм осветил!
Слезни при мен и с лира божествена
въоръжи васала си любим,*

*и заживей, от всичко по-прекрасна,
в сърцето ми, небесна Лейлюлим!*

*Виж, колко е живота лицемерен,
и в грях и зло, неповторим почти,
врагът е скрит, съратникът — неверен,
а съвестта отдавна не мъсти!*

*Пред ужаса на земната неправда
по кой закон ний трябва да простим?
Не мъртъв зов човека ще възрадва,
а жива реч, печална Лейлюлим!*

*И, вярвам аз, че моя сън сънуват
и многото измъчени души,
и с моя слух из твоя глас дочуват,
че в своя бунт човекът не греши!
В кое небе на вечната фантазия
събуждаш пак духа неукротим?
Не пламва ли в лазурните талази
сърцето ми, въздушна Лейлюлим?*

*Но долу тук, където се умира
с измамите в най-кървава борба,
ще хвърля с гняв пламтящата си лира
над крепостта на земната съдба,
и с името ти Бог ще те повика,
когато ти, в пожарища и дим,
прегърнала издъхващия викинг,
ще възлетиш, безсмъртна Лейлюлим!*

ПЪТЯТ НА ГЕРОЯ

Последната песен на Джакомо Леопарди

*Отмина ти в небесни одеяния
към кулите на вечни светлини,
а гибелта, с безчислени кервани,
нахлу при нас и всичко заплени.
Кой помни тук победните литаври
и твоя меч, в закрила възсиял,
днес кръв струят божествените лаври,
които бе на нищите раздал!*

*Виж, немощност на твоя трон царува,
под сълзите на всички знамена,
а глутница от парии пирува
над мършата на царствена страна!
Ще може ли в сърцата пак да лумне
жаравата на бранния копнейж,
и устремът на пориви безумни
да съживи провлачената леш!*

*Къде си ти, божествен бронз, прободен
от завистта на демон упорит,
кой знае днес какво е дух свободден,
що приживе минава в своя мит!
Един героят иска да изчезне
зад ръста смел на своята любов,
и на смъртта из хилядите бездни*

да броди сам, за връщане готов!

*Щом видиш ти, че рухваме в умори,
и няма кой сърца да ободри,
от оня праг, отдемто Бог говори,
завета си гръмовно повтори!*

*Ще дойде край на всяко малолетство,
и твоя род ще дигне стан слънчват,
и с твоя меч, като последно средство,
ще поздрави злокобен звездопад.*

*И с всички праведници аз ще тичам,
най-малко десет пъти да умра,
и в зова — братя, колко ви обичам! —
как трябва да се мре ще разбера!
И тъй далеч от времената срамни,
ний мечове победни ще държим,
и с волята всевишна ще взпламне
у всеки роб мощта на херувим!*

*Щастливците, които паднем в боя,
под песента на всичките звезди,
ще бързаме низ пътя на героя
към сянките на славни прадеди!
А вятърът от бранните полета,
ликувал кървав с нашите души,
ще донесе синовните завети,
плача на майките ще утеши!*

ВЕЧЕН ПИЛИГРИМ

В памет на Алфонс де Ламартин

*Когато бурните години
в кръвта ти бавно отшумят,
и от забравени светини
започнат сълзи да текат,
душата, страшно обедняла,
ще коленичи в някой час,
сред непозната катедрала,
пред величав иконостас.*

*И там, под вечното смирение
на безглаголните светци,
пророци с висше повеление
и меченосни мъдреци,
ще спомниши някое действие
от живата си летопис,
и на дълбоко разкаяние
ще прозвучи езикът чист.*

*Далек от мисъл своенравна
и чужд на всяка суета,
разбрал, и може би отдавна,
на много сълзи святостта,
за първи път, от толкоз време,
ще паднеш в трепен несъзнат,
и твоя дух ще се възземе*

в света на нова благодат.

*И мълком от звезда кръстата,
огряла вечните земи,
ще слезе странна красотата
и твойта кръв ще прощуми,
през сънищата велелепни,
замрели в своята игра,
за братски мъки ще зашепне
душата прелестно добра.*

*Ще слушат, че животът носи,
не само светли часове,
а и насъщните въпроси
що тровят всички векове,
и някога, над път описан,
когато ангел прелети,
ще грейне, в небеса изписан,
ликът на всичките мечти.*

*Тогава в тая страшна тайна
ще разгадаеш озарен,
на живите скръбта безкрайна,
на мъртвите — плача свещен,
и чудото, когато стане,
и чуеш глас неуловим,
към Бога с тяхното страдание,
ще тръгнеш, вечен пилигрим.*

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.